

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΙΓΕ

Χρόνος: **2017** Περίοδος: Α: ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΙΟΥΛΙΟΣ

Δράση: 3

Ερευνητική Πρόταση: Κοινωνία της πληροφορίας στις αγροτικές περιοχές. Ενημέρωση αγροτών μέσω νέων ΤΕΠ

Συντονιστής Πρότασης: Γ. Αδαμίδης

Σύντομη Περιγραφή Πρότασης

Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και να προωθήσουν την ανάπτυξη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, μεταδίδοντας τη γνώση και τις πληροφορίες από τα κέντρα έρευνας στους παραγωγούς, ιδιαίτερα σε όσους ζουν σε αγροτικές κοινότητες. Η παροχή πληροφοριών είναι ένας σημαντικός παράγοντας που συνεισφέρει στη κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη μιας αγροτικής κοινότητας, λόγω του ότι παρέχει τη δυνατότητα σε ενδιαφερόμενους να προβούν σε ενημερωμένες επιλογές για βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Παρόλα αυτά, η διαθεσιμότητα των πληροφοριών δε σημαίνει κατ' ανάγκη ότι είναι προσβάσιμες.

Στόχος της ερευνητικής πρότασης είναι η διερεύνηση και καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, όσον αφορά την ενημέρωση των παραγωγών σε αγροτικά θέματα, δηλαδή: (α) ποιους τρόπους χρησιμοποιούν για άντληση πληροφοριών, (β) ποιες είναι οι πηγές τους, (γ) ποιες οι ανάγκες και προτιμήσεις τους ως προς την πληροφόρηση για ερευνητικά αποτελέσματα, και (δ) αν εφαρμόζουν στην πράξη την έρευνα. Σκοπός της έρευνας αυτής είναι να εισηγηθεί τρόπους και μέσα βελτίωσης της μετάδοσης ερευνητικών αποτελεσμάτων στους τελικούς χρήστες με όσο το δυνατό καλύτερη αξιοποίηση των πολλαπλών δυνατοτήτων που παρέχουν οι ΤΠΕ.

Γενική Αξιολόγηση και Στάδιο υλοποίησης

Ο πρώτος στόχος της Πρότασης που ήταν η διερεύνηση και καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, όσον αφορά τους τρόπους ενημέρωσης των αγροτών σε γεωργικά θέματα έχει υλοποιηθεί.

Ο δεύτερος στόχος της Πρότασης που είναι να εισηγηθεί τρόπους και μέσα βελτίωσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων στους τελικούς χρήστες έχει εν μέρει υλοποιηθεί. Έχουν αξιοποιηθεί διαδικτυακές υπηρεσίες και εφαρμογές, όπως το Facebook, Twitter, YouTube, e-Newsletter, Web applications, Blog, Issuu, και SlideShare μέσω των οποίων γίνεται διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων του ΙΓΕ.

Είμαστε στο στάδιο ολοκλήρωσης και του δεύτερου στόχου, αφού επιπρόσθετα με τα προαναφερθέντα, αυτή την περίοδο διεξάγεται σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωργίας έρευνα πεδίου, με επισκέψεις σε αγρότες για να δημιουργηθεί μια ηλεκτρονική πλατφόρμα εκπαίδευσης αγροτών. Μέσα από μια τέτοια πλατφόρμα τα ερευνητικά αποτελέσματα θα μπορούν να παρουσιάζονται ποικιλοτρόπως (κείμενο, βίντεο, παρουσιάσεις, κλπ).

Θετικά Αποτελέσματα

Συγγραφή σχετικών δημοσιεύσεων και προώθηση τους σε διεθνή συνέδρια και σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά για παρουσίαση και δημοσίευση, αντίστοιχα. Επίσης, έχει γίνει διάχυση των αποτελεσμάτων στο περιοδικό ΑΓΡΟΤΗΣ και στο blog του ΙΓΕ.

Γενικότερα, παρουσιάζουμε τα ερευνητικά αποτελέσματα του ΙΓΕ στα πιο κάτω μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης:

1. e-Newsletter Ινστιτούτου Γεωργικών Ερευνών
http://www.moa.gov.cy/moa/ari/ari.nsf/page61_gr/page61_gr?OpenDocument
2. Ιστολόγιο ΙΓΕ <http://blog.ari.gov.cy>
3. Σελίδα ΙΓΕ στο Facebook <https://www.facebook.com/ARICyprus>
4. Μικροιστολόγιο στο Twitter https://twitter.com/ari_rd
5. Ανάρτηση δημοσιεύσεων του ΙΓΕ στο Issuu <http://issuu.com/ari-rd>
6. Κανάλι στο YouTube <http://www.youtube.com/user/aricyprus>
7. Διαφάνειες διαλέξεων <http://www.slideshare.net/ARIWebinars>
8. Έχουν αναπτυχθεί διαδικτυακές εφαρμογές στο <http://news.ari.gov.cy/ariapp.html>

Προβλήματα στην υλοποίηση/ Ελλείψεις

Παρόλο ότι ο Κλάδος Αγροτικής Ανάπτυξης έχει πάρει πρωτοβουλίες και έχει αναπτύξει / αξιοποιήσει διάφορες διαδικτυακές πλατφόρμες για διάχυση ερευνητικών αποτελεσμάτων, αυτά δεν αξιοποιούνται πλήρως από το επιστημονικό προσωπικό του ΙΓΕ.

Στον Κλάδο μόνο ένας Λειτουργός ασχολείται με θέματα τεχνολογιών πληροφορικής και ένας στην αγροτική ανάπτυξη. Ο τρίτος Λειτουργός είναι στον Σταθμό του ΙΓΕ στην Αχέλεια και ασχολείται κυρίως με θέματα δορυφορικής τηλεπισκόπησης και εν μέρει με θέματα αγροτικής οικονομίας.

Κίνδυνοι (εσωτερικοί και εξωτερικοί)

Υπάρχει ο κίνδυνος να μην γίνεται ορθή διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων στους τελικούς χρήστες, μιας και δεν αξιοποιούνται (από λειτουργούς του ΙΓΕ) πλήρως οι διαθέσιμες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (πχ διαδίκτυο).

Προτεινόμενα Μέτρα/ Εισηγήσεις για βελτίωση

Ενίσχυση του επιστημονικού προσωπικού του Κλάδου Αγροτικής Ανάπτυξης με επιστήμονες στον τομέα της Αγροτικής Οικονομίας και της πληροφορικής.

Προτιθέμεθα να εισηγηθούμε τη συνέχιση της έρευνας στο πεδίο για επαναξιολόγηση της κατάστασης χρήσης και της αποτελεσματικότητας ΤΠΕ (Κοινωνικών Δικτύων, Διαδίκτυο, Applications) για ενημέρωση αγροτών, και σύγκριση με τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης καθώς και τα αποτελέσματα του 2010.

Ερευνητική Πρόταση: Διερεύνηση της βιωσιμότητας του Αγροτικού Παραγωγικού Συστήματος της Κύπρου:Μελέτη περίπτωσης η ευρύτερη αγροτική περιοχή Λάρνακας και Αμμοχώστου

Συντονιστής Πρότασης: Α. Στυλιανού

Σύντομη Περιγραφή Πρότασης

Βασικός στόχος της πρότασης είναι η μελέτη της βιωσιμότητας του αγροτικού παραγωγικού συστήματος και των επιμέρους γεωργικών συστημάτων της Κύπρου και οι προοπτικές που ενδεχομένως να διαφανούν, ύστερα από τις ραγδαίες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στον κόσμο, τόσο στον πρωτογενή τομέα όσο και στην οικονομία γενικότερα. Για την επίτευξη του κύριου σκοπού του προγράμματος, επιλέχθηκαν ως περιοχές μελέτης η ευρύτερη αγροτική περιοχή Λάρνακας και Αμμοχώστου, γιατί θεωρούνται ως οι κυριότερες αγροτικές περιοχές της Κύπρου.

Επιμέρους ειδικοί στόχοι της πρότασης είναι οι υποδείξεις:

- εφικτών πολιτικών και συντονισμένων κατευθύνσεων αναδιάταξης της παραγωγικής διαδικασίας,
- αύξησης της αποδοτικότητας και της ανταγωνιστικότητας του συνολικού μίγματος παραγωγικών προσπαθειών της αγροτικής οικονομίας της χώρας.

Η ερευνητική πρόταση θα ολοκληρωθεί μέσα από 12 Δέσμες Εργασίας (ΔΕ). Για την επίτευξη του βασικού σκοπού της ερευνητικής πρότασης, θα συνδυαστεί η ποιοτική με την ποσοτική έρευνα (πολύ-στρατηγικός σχεδιασμός/συνδυαστική μεθοδολογία). Στο πλαίσιο της ποιοτικής έρευνας θα πραγματοποιηθούν ημι-δομημένες συνεντεύξεις σε 100 παραγωγούς με τη χρήση Οδηγού Συνέντευξης (Interview Guide) και τα δεδομένα θα αναλυθούν με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης περιεχομένου (thematic coding analysis). Στο πλαίσιο της ποσοτικής έρευνας, θα καθοριστεί αντιπροσωπευτικό δείγμα παραγωγών/γεωργικών εκμεταλλεύσεων με τη μέθοδο της αναλογικής στρωματοποιημένης τυχαίας δειγματοληψίας και, επιπλέον, θα καταρτιστεί ειδικά διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο (κατά βάση λογιστικού τύπου) με ανοικτές και κλειστές ερωτήσεις. Τα ποσοτικά δεδομένα θα επεξεργαστούν με το στατιστικό πακέτο SPSS. Θα χρησιμοποιηθεί περιγραφική στατιστική, συσχετίσεις και εξαρτήσεις, πολυμεταβλητή ανάλυση (π.χ. παραγοντική ανάλυση και ανάλυση συστάδων) και οικονομετρικά μοντέλα (π.χ. λογιστική και πολλαπλή παλινδρόμηση). Επιπρόσθετα, θα αναλυθεί η βιωσιμότητα των γεωργικών συστημάτων με βάση μεθοδολογία που θα αναπτυχθεί από την ερευνητική ομάδα, στηριγμένη σε δείκτες βιωσιμότητας.

Τα επιστημονικά αποτελέσματα της πρότασης αναμένεται να βοηθήσουν τους αρμόδιους φορείς στην εξειδίκευση της εθνικής αγροτικής πολιτικής και κατ' επέκταση τους ίδιους τους παραγωγούς στη διαδικασία λήψης σημαντικών αποφάσεων που αφορούν στη βιωσιμότητα του γεωργικού τους συστήματος. Επιπλέον, τα επιστημονικά αποτελέσματα του προγράμματος αναμένεται να καλύψουν σημαντικά κενά που υπάρχουν στη διεθνή βιβλιογραφία για το συγκεκριμένο θέμα, με σειρά επιστημονικών άρθρων που αφορούν στη βιωσιμότητα ενός ιδιαίτερα χαρακτηριστικού συστήματος πρωτογενούς παραγωγής του άκρου της Νοτιοανατολικής Μεσογείου. Μέσα από τα αποτελέσματα της πρότασης, οι παραγωγοί αγροτικών προϊόντων θα κατανοήσουν καλύτερα, κυρίως από οικονομικής άποψης, τα γεωργικά τους συστήματα που αποτελούν υποσυστήματα του αγροτικού παραγωγικού συστήματος της Κύπρου.

Γενική Αξιολόγηση και Στάδιο υλοποίησης

Η ερευνητική πρόταση βρίσκεται σε αρκετά προχωρημένο στάδιο υλοποίησης. Έχει ολοκληρωθεί η ΔΕ 2 «Κυπριακή Δημοκρατία: Σύνθεση και διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των παραγωγικών τομέων της οικονομίας» και η ΔΕ 3 «Το υφιστάμενο αγροτικό παραγωγικό σύστημα της Κύπρου». Οι ΔΕ 5 και 7 βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο.

Ολοκληρώθηκε η ποιοτική έρευνα (ημι-δομημένες συνεντεύξεις) σε 100 παραγωγούς και τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν στο 13^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της ΕΤ.ΑΓΡ.Ο. και στο 19^ο Επιστημονικό Συνέδριο του Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων. Δημοσιεύτηκε επίσης σχετικό άρθρο στην εφημερίδα Πολίτης.

Καθορίστηκε το μέγεθος του δείγματος της ποσοτικής έρευνας (n=354) και ολοκληρώθηκε η συλλογή των ερωτηματολογίων (πρωτογενή ποσοτικά δεδομένα). Το τελικό δείγμα ανήλθε στους 324 παραγωγούς (92% ανταπόκριση).

Ολοκληρώθηκε η κύρια βάση δεδομένων με τον αριθμό των μεταβλητών να ανέρχεται στις 505. Επειδή πολλές μεταβλητές είναι σύνθετες και πολύπλοκες, δημιουργήθηκαν βοηθητικά αρχεία Excel για τον υπολογισμό της τελικής τιμής των μεταβλητών αυτών.

Πραγματοποιήθηκε στατιστική ανάλυση με τη μέθοδο Principal Component Analysis (PCA) και τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν στο 14^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της ΕΤ.ΑΓΡ.Ο.

Οι παραγοντικοί βαθμοί (factor scores) που προέκυψαν από την PCA χρησιμοποιήθηκαν στην Cluster Analysis (CA), από την οποία «εξήχθησαν» 6 βασικά συστήματα γεωργικής παραγωγής. Για την κατάληξη στα 6 αυτά συστήματα, δοκιμάστηκαν όλες σχεδόν οι μέθοδοι της CA που διατίθενται στο SPSS v.24, ενώ αυτή που έδωσε τα πιο αντιπροσωπευτικά συστήματα ήταν η μέθοδος Ward με μέτρο απόστασης το Squared Euclidean Distance. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της PCA και CA δημιουργήθηκαν συνολικά 72 αρχεία (Excel, SPSS, Word), ενώ προέκυψαν 5 επιμέρους βάσεις δεδομένων.

Για τη μελέτη της βιωσιμότητας με βάση την τριάδα «οικονομία, κοινωνία, περιβάλλον» των 6 συστημάτων, δημιουργείται (σχεδόν ολοκληρώθηκε) λίστα με βασικούς δείκτες (indicators list). Οι δείκτες που επιλέχθηκαν στηρίχθηκαν στη μελέτη 100 περίπου σχετικών επιστημονικών άρθρων και στην ιδιαιτερότητα των παραγωγικών συστημάτων της Κύπρου. Μελετήθηκαν, επίσης, όλα σχεδόν τα γνωστά εργαλεία ανάλυσης της βιωσιμότητας (π.χ. MOTIFS, IDEA, SAFA). Με βάση τα πιο πάνω, η ερευνητική ομάδα κατέληξε στην ανάπτυξη ενός καινοτόμου εργαλείου αξιολόγησης της βιωσιμότητας, βασισμένο στη χρήση δεικτών (individual and composite indicators).

Τα αποτελέσματα της PCA και CA σε συνδυασμό με τους δείκτες βιωσιμότητας, θα δημοσιευτούν εντός του 2017 σε γνωστό διεθνές επιστημονικό περιοδικό. Έχει ξεκινήσει η συγγραφή του άρθρου.

Δημιουργήθηκε διαδικτυακό εργαλείο για τον εύκολο υπολογισμό του κόστους παραγωγής, του κέρδους και της τιμής πώλησης απλού αγροτικού προϊόντος, το οποίο φαίνεται ότι έχει μεγάλη απήχηση στις ομάδες-στόχους (βάσει των στατιστικών στοιχείων που διατηρούνται και των σχολίων που αποστέλλουν οι χρήστες).

Θετικά Αποτελέσματα

Η ολοκλήρωση της ποιοτικής έρευνας οδήγησε σε χρήσιμα αποτελέσματα και συμπεράσματα, τα οποία παρουσιάστηκαν σε δύο διεθνή συνέδρια. Τα αποτελέσματα συμπεριλήφθηκαν στα πρακτικά των εν λόγω συνεδρίων.

Το τελικό δείγμα της ποσοτικής έρευνας ανήλθε στους 324 παραγωγούς, αποδίδοντας ένα πολύ υψηλό ποσοστό ανταπόκρισης. Όλα τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από τον ίδιο τον ερευνητή μέσα από προσωπικές συνεντεύξεις με τους παραγωγούς. Το μέγεθος του δείγματος είναι μεγάλο και αντιπροσωπευτικό του αγροτικού πληθυσμού που μελετάται.

Οι μεγάλοι αριθμός μεταβλητών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της ποσοτικής έρευνας, αναμένεται να δώσει αξιόπιστα αποτελέσματα, μερικά από τα οποία παρουσιάστηκαν στο 14^ο συνέδριο της ΕΤ.ΑΓΡ.Ο.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την «εξαγωγή» των γεωργικών συστημάτων, στηρίχθηκε στον συνδυασμό της PCA και CA (tandem analysis), με τη δοκιμασία όλων των μεθόδων της CA που διατίθενται στο SPSS. Τα 6 συστήματα που προέκυψαν θεωρούνται αξιόπιστα, έγκυρα και αντιπροσωπευτικά της κυπριακής πραγματικότητας.

Η ανάλυση της βιωσιμότητας με τη χρήση δεικτών, αναμένεται να δώσει στους ενδιαφερόμενους μία καινοτόμα μεθοδολογία προσαρμοσμένη στα κυπριακά δεδομένα, η οποία θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης και συστήματος. Ως εκ τούτου, θα είναι χρήσιμο εργαλείο για τους ερευνητές, τους αγρότες και τους φορείς χάραξης αγροτικής πολιτικής.

Γενικά, λόγω του ότι είναι η πρώτη έρευνα τέτοιου μεγέθους που πραγματοποιείται στην Κύπρο στο πλαίσιο του αγροτικού τομέα, τα μέχρι τώρα αποτελέσματα έχουν αποσπάσει πολύ καλές κριτικές στα συνέδρια που παρουσιάστηκαν.

Προβλήματα στην υλοποίηση/ Ελλείψεις

Κατά τη διάρκεια της πρωτογενούς έρευνας κάποιοι παραγωγοί δεν παρουσιάζονταν στις προκαθορισμένες συναντήσεις, ενώ άλλοι αρνούσαν να συμμετάσχουν για διάφορους λόγους.

Δεν υπάρχει εθνικό μητρώο αγροτών στην Κύπρο και αυτό καθιστά δύσκολη και χρονοβόρα την εύρεση επαρκούς δειγματοληπτικού πλαισίου.

Λόγω του μεγάλου μεγέθους του ερωτηματολογίου, ο χρόνος συμπλήρωσής του ανερχόταν κατά μέσο όρο στα 60 λεπτά.

Η μελέτη της διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με τη χρήση των πολυμεταβλητών στατιστικών εργαλείων στη γεωργία και τη δημιουργία δεικτών βιωσιμότητας, αποδείχτηκε αρκετά χρονοβόρα, μιας και τα ερευνητικά αυτά πεδία τυγχάνουν ιδιαίτερου ενδιαφέροντος την τελευταία δεκαετία και ως εκ τούτου οι επιστημονικές δημοσιεύσεις έχουν αυξηθεί σημαντικά. Επιπρόσθετα, η γνώση που υπάρχει στην Κύπρο στα θέματα αυτά είναι ελλιπής έως ανύπαρκτη, κάτι που δυσχέραινε ακόμη περισσότερο την όλη διαδικασία και την προσαρμογή των μεθοδολογιών στα κυπριακά δεδομένα.

Κίνδυνοι (εσωτερικοί και εξωτερικοί)

Κανένας κίνδυνος.

Προτεινόμενα Μέτρα/ Εισηγήσεις για βελτίωση

Προτείνεται η δημιουργία εθνικού μητρώου αγροτών, το οποίο θα χρησιμοποιείται ως δειγματοληπτικό πλαίσιο σε μελλοντικές έρευνες.

Η μελέτη και ανάπτυξη της μεθοδολογίας για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας, η οποία αποτελεί πρωτόγνωρο και καινοτόμο εγχείρημα για τα κυπριακά δεδομένα, αποδείχτηκε ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία. **Ως εκ τούτου, αναμένεται να καθυστερήσει η ολοκλήρωση της ερευνητικής πρότασης και ο συντονιστής αιτείται παράταση μέχρι τα τέλη του 2018.**